

Lausunto

30.08.2021

Asia: VN/2575/2021

Luonnos hallituksen esitykseksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain, terveydenhuoltolain sekä korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Vastaajataho:

Sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoimintaelin

Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistaminen

1a) Hyvinvointialueen olisi esityksen mukaan yhdessä alueensa kuntien kanssa muodostettava *alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä*. Onko ehdotus mielestänne tarkoituksenmukainen kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistamiseksi?

Kyllä

1b) Millä taholla tulisi käsityksenne mukaan olla vastuu alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän muodostamisesta?

Sovitaan alueellisesti

2) Kunnan tai useamman kunnan yhdessä tulisi laatia opiskeluhuollon toteuttamiseksi *kunnan opiskeluhuoltosuunnitelma*, joka liitettäisiin lastensuojelulain (417/2007) 12 §:n mukaiseen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Onko esitys mielestänne tarkoituksenmukainen?

Kyllä

3) Hyvinvointialueella tulisi olla *alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma*. Se valmisteltaisiin alueellisessa opiskeluhuollon yhteistyöryhmässä ja hyväksyttäisiin hyvinvointialueen aluevaltuustossa. Alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma liitettäisiin lastensuojelulain 12 §:ssä tarkoitettuun alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Huomioitanne esityksestä?

Yhteistyö kuntien välillä on toivottavaa ja järkevää, joten suunnitelman laatiminen on maakunnallisen tilannekuvan kannalta hyvä asia. Yhdessä sovitut linjaukset auttavat paikallisen suunnitelman laatimisen osalta ja voisivat luoda pohjan ja raamit sille. Käytännön tasolla on hyvä

pohtia miten Hyte-suunnitelmat sekä perhekeskusten maakunnallinen ohjausryhmätyöskentely yhdistetään tähän työskentelyyn järkevästi, jotta suunnitelmatyön päällekkäisyyksiltä vältytään. Onko elämäнкаaren mukaiset suunnitelmat kaikilla, jolloin niissä yhdsietetään asioita elämäнкаaren mukaan.

4) Mikäli esitys ei mielestänne riittävästi huomioi erilaisia opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä, kuten esimerkiksi ne, jotka toimivat useamman kunnan alueella tai yksityiset koulutuksen järjestäjät, millä tavoin muuttaisitte esitystä?

-

5) Hyvinvointialue järjestää opiskeluhoitolpalvelut 1.1.2023 alkaen. Näettekö, että opetuksen tai koulutuksen järjestäjällä on yhdessä hyvinvointialueen kanssa edellytykset huolehtia oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaisesti siitä, että opiskeluhoitosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus?

Kyllä

Opiskeluhoillon yksilökohtaisen työn kirjaaminen, rekisterinpito ja tietosuoja

6) Esityksessä täsmennetään opiskeluhoillon kirjaamiseen, rekisteröintiin ja tietojen salassapitoon liittyviä oppilas- ja opiskelijahuoltolain säännöksiä. Huomioitanne esityksestä?

Hyvää on, että jatkossa kuraattorien kirjaukset/työskentely menee sosiaalihoillon asiakastietojärjestelmään yhtenäisesti (20§ ja 22§). Esitys tietojen kirjaamisesta yksilökohtaisessa opiskeluhoitossa yhdenmukaistaa kirjaamista ja tuo selkeyttä asiakkaan kannalta. Tarjoaako tämä lakimuutos nyt mahdollisuuden tehdä palvelutarpeen arviota myös opiskeluhoitossa, sillä kuraattorin tehtävissä toimii sekä sosionomeja että sosiaalityöntekijöitä vai onko se erillään? Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan monialaisesti ja jatkossa opiskeluhoillon henkilöstön rooli kirjaamisessa näyttäisi olevan laajempi. Miten työnjako kirjaamisen osalta tehdään monialaisessa yksilökohtaisessa oppilashuollossa, ohjeistus ja koulut? Esityksessä sanotaan, että asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö kirjaa, kuka on vastuuhenkilö, sovitaanko asiakaskohtaisesti?

Rekistereiden jako on jatkossa selkeä, henkilöstö tietää mihin kirjata. Hyvää esityksessä on se, että kirjaaminen ja kirjaamisalustat ovat asianmukaiset.

7) Miten arvioisitte esitysluonnosta tietosuojasääntelyn näkökulmasta?

Esityksessä ei oteta siihen riittävästi kantaa. Miten tietosuojan kannalta tiedon käytettävyys koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen kesken onnistuu. Tuleeko tiettyjä asioita, jotka voivat näkyä koulutuksen järjestäjälle. Kun tiedot menevät jatkossa koulukuraattorien ja koulupsykologien osalta Kantaan, koulukuraattorit kirjaavat sosiaalihoillon rekisteriin ja psykologit potilasrekisteriin, näkyykö suoraan kirjaamisalustan kautta luvilla vai vain Kannan kautta? Ohjaako terveydenhuolto laki vahvemmin psykologien työtä terveydenhuoltoon eikä painotu psykososiaaliseen työhön, joka on ollut tällä hetkellä työn painopiste. Tarvitaanko koulupsykologien rinnalle sosiaalihoitoon enemmän psykologeja varhaisen tuen lapsiperhetyöhön ja johtaa päällekkäiseen työhön.

Näkevätkö oppilas- ja opiskelijahuillon terveydenhoitajat koulupsykologien kirjaamiset tehtäviensä perusteella suoraan, kun molemmat kirjaavat terveydenhuillon rekisteriin?

8) Opiskeluhuollon siirtyessä hyvinvointialueelle tulee myös opiskeluhuollon psykologien ja kuraattorien kirjaamat asiakastiedot tallentaa valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin eli Kanta-palveluihin. Kanta-palveluihin liittymisen määräaajoista säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä. Psykologien tietojen tallentaminen tulisi aloittaa heti hyvinvointialueiden aloittaessa. Sosiaalihuollon ja kuraattorien liittymisvelvoitteen määräaika on 1.9.2024. Arvioitko tarvittavien muutosten olevan mahdollisia näiden määräaikojen puitteissa?

Ei. Mikäli vastaatte ei, miten pitkän siirtymäajan arvioitte olevan tarpeellinen [Vuoden 2025 alkuun saakka, talousarviokauden alusta järkevää myös tiedontuottamisen ja tilastoinnin kannalta. Osalle hyvinvointialueista on uusi asia ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojärjestelmissä ei ole kaikissa tälle toiminnalle kirjaamisalustaa.]

Muut huomiot esityksestä

9) Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 16 §:n mukaan oppilaitoksen työntekijän tulee olla yhteydessä opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin, jos oppilaitoksen tai opiskeluhuollon työntekijä arvioi opiskelijan tarvitsevan opiskeluhuollon psykologi- tai kuraattoripalveluja. Esityksessä ehdotetaan, että yhteydenotto opiskeluhoitopalveluihin koskisi psykologin ja kuraattorin palveluiden lisäksi myös koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärin ja terveydenhoitajan palveluja. Yhteydenotto tapahtuisi jatkossa yhteisymmärryksessä oppilaan tai opiskelijan kanssa. Huomioitanne esityksestä?

Asiakkaan sekä työntekijän kannalta positiivisena hyvänä muutoksena nähdään, että yhteydenotto voidaan jatkossa tehdä kehen vain toimijoista opiskeluhuollossa. Vaikuttaa palveluun ohjautumisen helpottumisena asiakkaan kannalta sekä parantaa työnsujuvuutta.

Mitä yhteisymmärryksessä termillä tarkoitetaan 16 §:ssä - tarkoittaako se suostumusta? Mikäli oppilaasta on selkeä huoli, tehdäänkö ilmoitukset sosiaalihuollon huoli-ilmoituksen ja lastensuojeluilmoituksen kautta.

10) Hyvinvointialue järjestää 1.1.2023 alkaen opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut, kouluterveydenhuollon sekä lukioden ja ammatillisen koulutuksen opiskeluterveydenhuollon. Voimassa olevan oppilas- ja opiskelijahuoltolain 24 §:n mukaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ohjaa ja kehittää yhteistyössä Opetushallituksen kanssa edellä mainittuja palveluja. Esityksen mukaan Opetushallitus ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ohjaisivat ja kehittäisivät yhdessä yhteisöllistä opiskeluhoitoa ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella olisi päävastuu edellä mainittujen hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palvelujen ohjauksesta ja kehittämisestä. Pidätekö esityksen mukaista ohjaus- ja kehittämisvastuun muutosta tarkoituksenmukaisena vai tulisiko Opetushallituksen ohjaus- ja kehittämisrooli säilyttää nykyisellään?

Kyllä, esitys on tarkoituksenmukainen

11) Mahdolliset muut huomionne esitysluonnoksesta?

Niillä alueilla, joissa opiskeluhuollon kokonaisuus on ollut jo sote-palveluissa, ei paljon muutu. Sen sijaan niissä kunnissa, joissa opiskeluhuollon palvelut ovat olleet sivistyksen alla, muutokset tulevat vaikuttamaan suuremmin. Opiskeluhuollon henkilöstön (kuraattorit ja koulupsykologit) siirtyminen hyvinvointialueelle selkeyttää ja antaa yhteistyölle hyvän pohjan opiskeluhuollon kokonaisuuden näkökulmasta. Opiskeluhuollosta muodostuu kokonaisuus. Käsittelyn selkeyttäminen jatkossa,

puhutaanko oppilashuollon sote-palveluista (koulukuraattori- ja psykologitoiminta sekä oppilas- ja opiskelijaterveydenhuolto).

Korhonen Leena

Siun sote - Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä